

Apsūdzēto vai viņu aizstāvju pieteikto lūgumu izvērtēšana lietas iztiesāšanas laikā

Apsūdzēto vai viņu aizstāvju pieteikto lūgumu motivēta noraidīšana lietas iztiesāšanas laikā nav vērtējama kā apsūdzētā tiesību ierobežošana, jo atbilstoši Kriminālprocesa likuma 496.panta otrās daļas nosacījumiem tiesai procesa dalībnieku pieteiktie lūgumi ir jāizvērtē un jāizlemj, bet tai nav obligāts pienākums šos lūgumus apmierināt.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Senāta Krimināllietu departamenta

2011. gada 28. marta

L Ē M U M S

Lietā SKK – 163/2011

(Krimināllieta Nr. 11810021908)

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments šādā sastāvā:

senators referents V.Čiževskis,

senatore A.Nusberga,

senators P.Dzalbe

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētā S.Š. aizstāvja zvērināta advokāta O.Rodes iesniegto kasācijas sūdzību par Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 3.decembra spriedumu un

k o n s t a t ē j a

ar Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2009.gada 30.marta spriedumu

S.Š., personas kods [..],

atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 253.¹ panta trešās daļas ar brīvības atņemšanu uz 8 gadiem, konfiscējot mantu, un policijas kontroli uz 2 gadiem.

Ar Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2009.gada 30.marta spriedumu S.Š. atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 253.¹ panta trešās daļas par psihotropo vielu neatļautu iegādāšanos un glabāšanu realizācijas nolūkā, kā arī par neatļautu psihotropo vielu realizāciju lielā apmērā.

Kā konstatējusi pirmās instances tiesa 2009.gada 30.marta spriedumā, noziedzīgs nodarījums izdarīts šādos apstākļos. S.Š. pirmstiesas kriminālprocesā precīzi nenoskaidrotā laikā, vietā un apstākļos līdz 2005.gada 28.aprīļa plkst.11.00 neatļauti iegādājies no pirmstiesas

kriminālprocesā nenoskaidrotas personas tālākai realizācijai sevišķi bīstamām narkotiskām vielām pielīdzinātu psihotropo vielu – MDMA (3,4-metilendioksimetamfetamīns), saturošas ne mazāk kā 100 tabletes ar logo „ķirši”, t.i., 17,5303g, kas saturēja 36% jeb 6,3109g MDMA (3,4-metilendioksimetamfetamīns), kas sastāda lielus apmērus.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2005.gada 8.novembra noteikumiem Nr.847 „Par Latvijā kontrolējamo narkotisko vielu, psihotropo vielu un prekursoru sarakstiem”, MDMA ir aizliegtām sevišķi bīstamām narkotiskajām vielām pielīdzināta viela (I saraksts).

Saskaņā ar likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās laiku un kārtību” 2.pielikumu „Kritēriji nelikumīgā aprītē esošu narkotisko un psihotropo vielu un zāļu, kā arī vielu, kas var tikt izmantotas narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgai izgatavošanai (prekursori), iedalījuma apmēriem” 0,02g MDMA (3,4-metilendioksimetamfetamīns) sastāda apmērus, līdz kuriem daudzumi atzīstami par nelieliem, bet sākot no 1g MDMA sastāda lielus apmērus.

Neatļauti iegādātās psihotropās vielas S.Š. glabājis pie sevis. 2005.gada 28.aprīlī ap plkst.12.00 minētās vielas S.Š. aiznesis līdz namam Nr.[..] [..] ielā, Rīgā, kur neatļauti realizējis 100 (viens simts) tabletes ar logo „ķirši”, t.i., 17,5303g, kas saturēja 36% jeb 6,3109g MDMA (3,4-metilendioksimetamfetamīns), kas sastāda lielus apmērus, personai, attiecībā pret kuru kriminālprocess izdalīts atsevišķā lietvedībā.

Izskatot lietu apelācijas kārtībā, Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palāta ar 2010.gada 3.decembra spriedumu pirmās instances tiesas spriedumu atcēlusi daļā par rīcību ar lietisko pierādījumu – tiesas sēdē iesniegto fototabulu, nolemjot, ka minētā fototabula jāglabā pie krimināllietas materiāliem. Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts

Par apelācijas instances tiesas spriedumu apsūdzētā S.Š. aizstāvis zvērināts advokāts O.Rode iesniedzis kasācijas sūdzību.

Apsūdzētā S.Š. aizstāvis uzskata, ka apelācijas instances tiesa, vērtējot pierādījumus, pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 15., 19., 123., 125., 127. un 128.pantu. Tiesa, vērtējot liecinieku A.S., A.Ž. un P.K. liecības, ņēmusi vērā tikai tos apstākļus, uz kuriem iespējams pamatot notiesājošu spriedumu, pilnībā ignorējot liecinieku liecībās esošās pretrunas un sapratīgu šaubu esamību.

Aizstāvis pievērš uzmanību faktam, ka liecinieks – operatīvais darbinieks A.S., pirmstiesas kriminālprocesā sniegtajās liecībās norādījis, ka 2005.gada 28.aprīlī ap plkst.12.00 pie „Lido” stāvējis O.K., kurš aptuveni pēc 20 minūtēm iegājis vārtrūmē, kur pēc neilga laika iegājis arī apsūdzētais S.Š. Apsūdzētais „kaut ko” nodevis P.K., saņemdam „kaut ko pretī”. Arī liecinieks A.Ž. pirmstiesas kriminālprocesā sniedzis gandrīz identiskas liecības. Savukārt

pirmās instances tiesas sēdē 2009.gada 3.martā liecinieks A.S. vairs nav atcerējies, kur tieši 2005.gada 28.aprīlī stāvējis S.Š. un P.K. Turpretim liecinieks A.Ž. liecinājis, ka minētā tikšanās notikusi pagalmā, ko apstiprina arī apsūdzētā S.Š. liecības.

Sūdzības iesniedzējs norāda, ka apsūdzētā S.Š. atrašanās vietai tikšanās laikā ar P.K. ir būtiska nozīme, jo pastāv iespēja, ka operatīvie darbinieki vispār nav redzējuši narkotisko vielu nodošanu. Minēto apstiprina arī fakts, ka apsūdzētais S.Š. nav aizturēts uzreiz, bet tikai 13.20, t.i., pēc nepilnas stundas kopš tikšanās ar P.K.

Apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā faktu, ka liecinieku A.S. un A.Ž. liecības neatbilst lietā esošo sarunu izdrukām attiecībā par to, kā satikušies O.K. un apsūdzētais A.Ž. No minētajām sarunām izriet, ka nevis O.K. gaidījis apsūdzēto S.Š., bet apsūdzētais gaidījis P.K.

Apsūdzētā S.Š. aizstāvis kasācijas sūdzībā citē apelācijas instances tiesas spriedumā minētos atzinumus un sniedz savu, no tiesas atšķirīgu, faktisko apstākļu vērtējumu.

Aizstāvja ieskatā, apelācijas instances tiesa savus atzinumus pamatojusi tikai uz pieņēmumu pamata, spriedumā norādot nepamatotus, ar krimināllietas materiāliem neapstiprinātus secinājumus.

Sūdzības iesniedzējs pievērš uzmanību apstāklim, ka apsūdzētais S.Š. gan pirmstiesas kriminālprocesā, gan lietas izskatīšanas laikā pilnībā noliedzis, ka nodevis P.K. narkotiskās vielas. Turklāt pie apsūdzētā S.Š. nav atrasta nauda, kuru it kā P.K. viņam iedevis. Tiesas secinājums, ka apsūdzētajam S.Š. līdz viņa aizturēšanas brīdim bijusi iespēja atbrīvoties no naudas, ir tikai pieņēmums.

O.Rode uzskata, ka apelācijas instances tiesa pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 128.panta nosacījumus, jo tiesa nav izvērtējusi to, ka A.S. un A.Ž. liecībās redzama būtiska atšķirība par lietā nozīmīgiem faktiem. Tiesa nav ņēmusi vērā Kriminālprocesa likuma 127.panta otrās daļas nosacījumus, kur noteikts, ka kriminālprocesā iesaistītās personas kā pierādījumus var izmantot tikai ticamas, attiecināmas un pieļaujamas ziņas par faktiem.

Apsūdzētā S.Š. aizstāvis norāda, ka par faktiskajiem apstākļiem šī kriminālprocesa ietvaros P.K. nav pratināts. Apelācijas instances tiesas nav ņēmusi vērā apstākli, ka P.K. kā aizdomās turētā liecības ir savstarpēji pretrunīgas. Turklāt tiesa, spriedumā citējot P.K. 2005.gada 29.aprīļa liecības, ignorējusi 2005.gada 28.aprīļa liecības, tādējādi nevērtējot visus pierādījumus lietā. Apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā arī faktu, ka P.K. kā lieciniekam atbilstoši Kriminālprocesa likuma 110.panta trešās daļas 2.punktam ir tiesības neliecināt pret sevi. Turklāt P.K. liecības ir sniegtas cita kriminālprocesa ietvaros, kurā pret pašu P.K. izvirzītas aizdomas par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, līdz ar to viņa liecībām nevar piešķirt ticamību un atbilstoši Kriminālprocesa likuma 127.pantam tās nav izmantojamas.

Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka apelācijas instances tiesa nepamatoti pēc savas iniciatīvas uz tiesas sēdi uzaicinājusi un nopratinājusi eksperti D.G. Aizstāvja ieskatā, tiesa spriedumā nepamatoti atsaukusies uz Kriminālprocesa likuma 156.pantu, norādot, ka konkrētajā gadījumā eksperta aicināšana nav saistīta ar jaunu pierādījumu iegūšanu, bet ar lietā jau esošo pierādījumu pārbaudi. Pēc kasatora domām, eksperta pratināšana tiesas sēdē ir uzskatāma par pierādījumu iegūšanu. Eksperts ir sniedzis liecību un šī liecība ir uzskatāma par pierādījumu kriminālprocesā. Aizstāvis norāda, ka atbilstoši Kriminālprocesa likuma 126.panta otrajai daļai pierādīšanas pienākums tiesā ir apsūdzības uzturētājam. Līdz ar to ekspertes sniegtās liecības ir izslēdzamas no pierādījumu klāsta, jo tās ir atzīstamas par pierādīšanā neizmantojamām.

Sūdzībā norādīts, ka apelācijas instances tiesa pārkāpusi apsūdzētā S.Š. tiesības uz aizstāvību, jo tiesa nepamatoti noraidījusi aizstāvības lūgumu nopratināt ekspertu E.E.

Apelācijas instances tiesa pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 17.pantā noteikto procesuālo funkciju nodalīšanas principu.

Nemot vērā iepriekšminēto un pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 569., 571., 572., 573., 575., 576. un 578.pantu, sūdzības iesniedzējs lūdz atcelt Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 3.decembra spriedumu daļā, ar kuru pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts un lietu šajā daļā nosūtīt jaunai izskatīšanai.

Izskatījis rakstveida procesā krimināllietas materiālus, izvērtējis apsūdzētā S.Š. aizstāvja zvērināta advokāta O.Rodes kasācijas sūdzības motīvus, Senāta Krimināllietu departaments atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedums jāatstāj negrozīts.

Krimināllietu departaments konstatē, ka apsūdzētā S.Š. aizstāvja kasācijas sūdzība vērsta uz to, lai kasācijas instances tiesa pārvērtētu lietā esošos pierādījumus.

Senāts norāda, ka lietā esošo pierādījumu novērtēšana piekrīt tiesai, kas izspriež lietu pēc būtības. Jautājums par to, vai lietā esošie pierādījumi ir pietiekoši apsūdzētā vainīguma noskaidrošanai, ir būtības jautājums, kas kasācijas kārtībā nav izskatāms. Tāpat kasācijas kārtībā nav pārbaudāmi sūdzības iesniedzēja secinājumi par citādu lietas apstākļu novērtēšanu, nekā tos ir novērtējusi apelācijas instances tiesa.

Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 3.decembra spriedumā detalizēti izklāstīti un vērtēti lietā esošie pierādījumi, tiesas secinājumi ir balstīti uz šiem pierādījumiem. Pierādījumi vērtēti to kopumā un savstarpējā sakarībā. Senāts konstatē, ka pierādījumu vērtēšanā apelācijas instances tiesa nav pārkāpusi Kriminālprocesa likuma prasības par pierādījumu pieļaujāmību, attiecināmību un ticamību.

Kasācijas instances tiesa atzīst, ka gan pirmās, gan apelācijas instances tiesa konstatējusi apsūdzētā S.Š. darbībās visas nepieciešamās un obligātās Krimināllikuma 253.¹panta trešajā

daļā norādītās noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes un abu instanču tiesām nav radušās saprātīgas šaubas par apsūdzētā S.Š. vainīgumu.

Kasācijas sūdzībā norādīts, ka apelācijas instances tiesa pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 560.panta otrās daļas un 455.panta otrās daļas nosacījumus, jo tiesa pati pēc savas iniciatīvas uz tiesas sēdi uzaicinājusi un nopratinājusi eksperti, tādējādi iegūstot jaunus pierādījumus lietā. Krimināllietu departaments norāda, ka apelācijas instances tiesa nav pārkāpusi minētās Kriminālprocesa likuma normas. Senāts izskaidro, ka ekspertu uzaicināšana sniegt liecības tiesas sēdē, nav vērtējama kā jaunu pierādījumu iegūšana konkrētajā kriminālprocesā, bet gan kā nepieciešamība izskaidrot un precizēt eksperta atzinumu, kas konkrētajā gadījumā bija tās ekspertes kompetencē, kura tika aicināta uz tiesas sēdi.

Apsūdzētā S.Š. aizstāvis kasācijas sūdzībā norāda, ka apelācijas instances tiesa pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 128.panta nosacījumus, jo tiesa nav izvērtējusi to, ka A.S. un A.Ž. liecībās redzama būtiska atšķirība. Senāts konstatē, ka šāds aizstāvja apgalvojums nav pamatots, jo apelācijas instances tiesa spriedumā ir izvērtējusi minēto apstākli. Tiesa atzinusi, ka pārbaudot un novērtējot „liecinieka P.K. liecības, no vienas puses, un liecinieku A.Ž. un A.S. liecības, no otras puses, tiesu palāta atzīst, ka minētajās liecības pastāv zināma neatbilstība daļā par psihotropo vielu nodošanas veidu, taču minētais apstāklis, pēc tiesu palātas ieskata, nevar būt par pietiekamu pamatu secinājumam, ka minētie liecinieki snieguši apzināti nepatiesas liecības, kurām nav piedodama ticamība, jo par lietas būtiskajiem apstākļiem gan liecinieks P.K., gan liecinieki A.Ž. un A.S. snieguši pietiekami detalizētas liecības, kuras apstiprinās kā savstarpēji, tā arī ar pārējiem lietā iegūtajiem pierādījumiem”. Turklāt tiesa spriedumā pamatoti norādījusi, ka tiesas sēdē liecinieki A.Ž. un A.S. pratināti gandrīz četrus gadus pēc notikušā, „tādēļ pieprasīt, lai liecinieki sīki atcerētos visus lietas apstākļus, un apšaubīt viņu liecības gadījumā, ja lieciniekiem tas nav izdevies, nav nekāda pamata”. Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka „nav pamata apšaubīt minēto liecinieku liecību ticamību tikai tā iemesla pēc, ka tiesas sēdē liecinieki nevarēja precīzi nosaukt vietu, kur notikusi P.K. un S.Š. tikšanās, kā arī sīki aprakstīt citas minētās tikšanās nianšes, par kurām viņus tiesas sēdē iztaujāja apsūdzētais un viņa aizstāvis”. Krimināllietu departamentam nav pamata apšaubīt iepriekšminētos apelācijas instances tiesas atzinumus, kas pamatoti ar lietā iegūtiem un pārbaudītiem pierādījumiem. Turklāt Senāts atzīmē, ka pierādījumu ticamība ir saistīta ar to izvērtējumu, ko atbilstoši likumam veic tikai tā tiesa, kas izskata lietu pēc būtības. Kā jau iepriekš minēts, kasācijas instances tiesa lietu pēc būtības neizskata.

Apelācijas instances tiesa spriedumā detalizēti analizējusi lietā esošās telefonsarunas starp S.Š. un P.K. Tiesa minētās telefonsarunas atzinusi par lietā pieļaujamu un attiecināmu pierādījumu, kas kopsakarā ar pārējiem lietā esošajiem pierādījumiem, novērtējot tos kopumā

un savstarpējā sakarībā, pēc tiesas ieskata izslēdz jebkādas saprātīgas šaubas par S.Š. vainīgumu.

Nepamatots ir aizstāvja kasācijas sūdzībā norādītais, ka liecinieka P.K. liecībām nevar piešķirt ticamību, jo tās ir sniegtas cita kriminālprocesa ietvaros, kurā pret pašu P.K. izvirzītas aizdomas par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. No krimināllietas materiāliem redzams, ka par konkrētās lietas apstākļiem P.K. nopratināts arī šajā kriminālprocesā. No liecinieka nopratināšanas protokola (lietas 1.sējums 92.lapa) izriet, ka P.K. pilnībā apstiprina savas iepriekš sniegtās liecības, kuras viņš sniedza citā kriminālprocesā kā aizdomās turētais (šīs liecības ar procesa virzītāja lēmumu pievienotas kriminālprocesam S.Š. apsūdzībā pēc Krimināllikuma 253.¹ panta trešās daļas). Turklāt apelācijas instances tiesa spriedumā pamatoti norādījusi, ka „saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 131.panta pirmo daļu liecības ir viens no pierādījumiem kriminālprocesā un nekādus izņēmumus attiecībā uz aizdomās turētā liecībām likumdevējs nav paredzējis. Turklāt savas liecības aizdomās turētā statusā P.K. ir apstiprinājis izskatāmajā kriminālprocesā, būdams nopratināts kā liecinieks un būdams brīdināts par kriminālatbildību par apzināti nepatiesu liecību sniegšanu”.

Kā nepamatots un noraidāms aizstāvja iebildums, ka lietas izskatīšanas laikā pārkāptas apsūdzētā tiesības uz aizstāvību, jo tiesa nepamatoti noraidījusi aizstāvja lūgumu uz tiesas sēdi uzaicināt ekspertu E.E. No apelācijas instances tiesas sēdes protokola redzams, ka tiesa izvērtējusi minēto lūgumu, bet nolēmusi to noraidīt. Tiesa atzinusi, ka lietā esošais ekspertīzes atzinums ir pilnīgs un nav pamata apšaubīt ne ekspertīzes atzinumā esošo informāciju, ne ekspertu kompetenci (lietas 3.sējums 48.lapa).

Senāts atzīmē, ka apsūdzēto personu vai viņu aizstāvju pieteikto lūgumu motivēta noraidīšana lietas iztiesāšanas laikā nav vērtējama kā apsūdzētā tiesību ierobežošana, jo atbilstoši Kriminālprocesa likuma 496.panta otrās daļas nosacījumiem tiesai procesa dalībnieku pieteiktie lūgumi ir jāizvērtē un jāizlemj, bet tai nav obligāts pienākums šos lūgumus apmierināt.

Tā kā apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi kasācijas sūdzībā norādītos Kriminālprocesa likuma normu pārkāpumus, tad tiesas sprieduma atcelšanai nav juridiska pamata.

Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedums ir tiesisks un pamatots, tas atbilst Kriminālprocesa likuma 511., 512. un 564.panta prasībām.

Pamatojoties uz minēto, ievērojot Kriminālprocesa likuma 585., 587.pantu Senāta Krimināllietu departaments

n o l ē m a

Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 3.decembra spriedumu atstāt negrozītu, bet apsūdzētā S.Š. aizstāvja O.Rodes kasācijas sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.